

Sisäasiainministeriö

SISÄASIAINMINISTERIÖ

31.05.2012

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriön lausuntopyyntö 10.5.2012

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto poliisin hallintorakenteen kehittämisasiassa

Valtioneuvoston 4.4.2012 tekemän kehyspäättöksen mukaan poliisihallinnossa toteutetaan vuosina 2014 – 2015 koko poliisihallintoa koskeva hallintorakenteen uudistus (PORA III), jolla vahvistetaan poliisiyksiköiden toimintakykyä niiden määrää vähentämällä ja tehtäväkenttää uudelleen arvioimalla. Uudistuksen tavoitteena on poliisin toiminnan tehokkuuden lisääminen ja organisaation yksinkertaistaminen.

Sisäasiainministeriö asetti 12.4.2012 hankkeen poliisin hallintorakenteen kehittämiseksi. Kehyspäättöksen mukaisesti hankkeella tavoitellaan poliisin toiminnan tehokkuuden lisäämistä vähenevien voimavarojen tilanteessa niin, että poliisi kykenee turvamaan sisäisen turvallisuuden hyvällä tasolla. Hallintorakenteen kehittämällä tavoitellaan myös johto-, tuki- ja hallintoresurssien karsimista muun muassa keskushallintoa keventämällä, yksiköiden määrää vähentämällä ja toiminnallisia rakenteita kehittämällä. Hanke koskee paikallispoliisia, valtakunnallisia yksiköitä sekä Poliisihallitusta.

Hankkeen toimeksiantoon liittyvien näkökulmien selvittämiseksi sisäasiainministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa poliisin hallintorakenteen kehittämiseen liittyvistä näkemyksistään.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu sisäasiainministeriölle asiassa seuraavaa:

Sisäasiainministeriön poliisiosaston poliisin hallintorakenteen kehittämishankkeen asettamispäättöksen mukaan valtion tuottavuusohjelma on korvattu pääministeri Kataisen hallitusohjelman vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla, jonka avulla haetaan valtionhallinnon sisäisiin toimin keinoja vastata julkisen talouden kestävyysvajeen supistamistarpeeseen sekä työmarkkinoiden muutokseen. Poliisihallinnon osalta tämä merkitsee sitä, että aiempien päätösten mukaisesti poliisin henkilöstömäärä tulee sopeuttaa tuottavuusohjelman I ja II vaiheiden mukaisesti 670 henkilötyövuoden verran vuosien 2007–2016 välisenä aikana. Tämä tarkoittaa poliisissa noin 360 henkilötyövuoden vähentämistä vuoteen 2016 mennessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää näkemyksensä, että hallitusohjelmassa linjattu poliisin henkilöstövähennystarve on koko poliisin henkilös-

tömäärään suhteutettuna merkittävä. Ministeriö pitää tilannetta poliisin tehtävät ja toimintaympäristö huomioon ottaen huolestuttavana. Vähenevät poliisiresurssit tulevat vaikuttamaan muun muassa poliisin liikennevalvonnan ja ennalta estävän toiminnan määrään, koska tärkeimmistä hälytystehtävistä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ei voida tinkiä.

Hankkeen asettamispäätöksen mukaan hankkeessa laaditaan esitys poliisin valtakunnallisten yksiköiden määrän vähentämisestä ja vaikutuksesta tehtäväalueisiin. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tämä tarkoittaisi Liikkuvan poliisin lakkauttamista. Uhkana siten on, että Liikkuvan poliisin vuosikymmenten aikana saavuttama asema ja rooli tieliikenteen keskeisimpänä valvontaorganisaationa koko valtakunnan alueella hävitettäisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan Liikkuvan poliisin lakkauttaminen ei ole välttämätöntä eikä tarpeellista. Lakkauttamiselle ei ole esitetty hankepäätöksessä eikä lausuntopyyntöissä, mutta ei myöskään julkisuudessa, perusteluja. Ministeriön mukaan Liikkuva poliisi toimii tehokkaasti ja se on saavuttanut toiminnassaan erinomaiset tulokset. Sen keskeistä kansallista roolia poliisin koko valtakunnan alueella toimivana operatiivisena reservinä ei tule hukata.

Liikkuvan poliisin tehtäväkenttää tulee ministeriön näkemyksen mukaan edelleen kehittää ja sen toimivallan piiriin alistaa koko liikennevalvontajärjestelmä valtakunnan alueella. Tällä tavalla toimien voidaan vastata paremmin liikennevalvonnan kaikkiin haasteisiin – myös EU:n liikennevalvonnan määrälle ja laadulle asettamiin tavoitteisiin sekä Venäjän viisumivapauden myötä lisääntyvään tieliikenteen valvontatarpeeseen. Juuri nyt liikennevalvonnan tehostamistoimet ovat välttämättömiä, koska tieliikenteen turvallisuus on kääntynyt Suomessa laskuun.

Sen sijaan, että Liikkuva poliisi lakkautettaisiin, liikenne- ja viestintäministeriön mukaan Liikkuvan poliisin toimintaa on kehitettävä ja tehostettava. Kehittämisen ja tehostamistoimia on esitetty välillisesti muun muassa poliisin tulosoikeuksien ja voimavarojen kohdentamista koskevassa loppuraportissa 6.3.2012. Tuottavuutta lisäävänä investointina on mainittu esimerkiksi teknisen liikennevalvonnan lisääminen sekä tarkkuusalkometrien ja automaattisen rekisteritunnusten lukulaitteen käyttöön ottaminen. Näiden laitteiden ja systeemien tehokas käyttäminen edellyttää liikennevalvontaan painottuvien poliisiresurssien käyttöä.

Asiassa on otettava huomioon Liikkuvan poliisin erityinen asema raskaan liikenteen ja joukkoliikenteen valvonnassa. Esimerkiksi näiden liikenne- ja joukkoliikenteen ajoneuvojen, ylikuormien ja vaarallisten aineiden valvonnassa ei ole kyse vain liikenneturvallisuuden ylläpitämisestä, vaan toiminnalla on tärkeä merkitys myös harmaan talouden torjunnan kannalta. On lähtökohtaisesti selvää, että näihin liikennemuotoihin kohdistuva valvonta edellyttää erityistä yhteismitallista koulutusta ja panostusta, jota Liikkuvala poliisilla on olemassa.

Valtioneuvoston kehyspäätöksessä 4.4.2012 edellytetään, että automaattisen liikennevalvonnan kehittämishanke käynnistetään kansallisen älyliikenteen strategiassa esitetyn hankesuunnitelman mukaan. Linjaus edellyttää sekä valtion että tienpitäjien – kunnat mukaan luettuna – merkittävää panostusta. Myös parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä olevassa liikennepoliittisessa selonteossa automaattivalvonnan kehittäminen ja laa-

jempi käyttöönottoaminen mainitaan tärkeänä liikenneturvallisuutta parantavana keinona.

Tieliikenteen automaattivalvontaan käytettävät henkilötyövuodet, tilat ja kalusto on nykyisin sijoitettu seitsemään poliisilaitokseen. Liikkuvan poliisin vahvuus on sen valtakunnallinen toimintakyky sekä se, että Liikkuva poliisi kykenee valtakunnallisena organisaationa turvaamaan paremmin liikennevalvontaan keskeisesti liittyvät yhdenvertaisuus- ja oikeudenmukaisuus näkökohdat. Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan tieliikenteen automaattivalvonnan, kuten muunkin liikennevalvonnan valtakunnallisen ohjauksen tulee olla Liikkuvan poliisin tehtävänä. Kunnallinen liikennevalvonta täydentää tulevaisuudessa poliisin suorittamaa liikennevalvontaa, mutta se ei missään tapauksessa voi korvata sitä.

Liikkuva poliisi toimii usein taajamien ulkopuolisilla maanteilla. Samalla se toimii muissa kuin liikennetehtävissä paikallisen poliisin apuna. Liikkuvan poliisin mahdollisen lakkauttamisen myötä on liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan riskinä se, että harvaan asuttujen alueiden liikennevalvonta, mutta myös yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta vähenevät entisestään.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää näkemyksensä, että Liikkuvan poliisin toimialaa on mahdollista edelleen laajentaa ja kehittää niin, että sen tärkeä rooli liikennevalvontaa keskittävänä organisaationa ei vähene samalla kun sen muu toimiala laajenee. "Uusi Liikkuva poliisi" toimii jo tällä hetkellä monella tavalla eurooppalaisen Road Policing -mallin mukaisesti. Sillä on liikennevalvonnan lisäksi rooli yleistä järjestystä ja turvallisuutta ylläpitävänä sekä rikostorjuntaa tekevänä, koko valtakunnan alueella toimivana poliisiviranomaisena. Liikkuva poliisi ei ole enää vain liikennepoliisi.

Liikenne- ja viestintäministeriö mukaan on tärkeää, että poliisikoulutusta kehitettäessä liikennevalvontakoulutuksen määrää ja laatua ei vähennetä. Tulevaisuudessa on välttämätöntä, että poliisi kykenee vastaamaan lisääntyvään eurooppalaisen vaatimukseen rajat ylittävän liikenteen valvonnassa. Suomen tulee olla varautunut Venäjän viisumivapauteen ja sen myötä tieliikenteen kasvuun. Ministeriön näkemyksen mukaan Liikkuvalla poliisilla on näissä haasteissa merkittävä tehtävä.

Sen lisäksi, että poliisin organisaatiota ollaan uudistamassa ja muovamassa, liikenne- ja viestintäministeriö pitää välttämättömänä, että poliisin tehtäväpiiriä arvioidaan hankkeen aikana laajasti ja objektiivisesti. Voi olla niin, että vuosikymmenten kuluessa poliisin tehtävät ovat laajentuneet perusteettomasti. Joidenkin nykyisten tehtäväkokonaisuuksien ei välttämättä tulisi kuulua lainkaan poliisin toimivaltaan. Liikennevalvonta on selvästi poliisin tehtävä ja sen laadusta ja määrästä ei tule tinkiä.

Poliisin organisaatiouudistuksen lisäksi poliisin käyttämiä oikeudellisia järjestelmiä ja menettelyitä tulee kyetä arvioimaan kriittisesti sekä kehittämään niitä. Poliisin tulosohtauksen ja voimavarojen kohdentamisen kehittämistä käsittelevässä raportissa on otettu esille hallinnollisten sanktioiden käytön sekä rikostorjunnan hallinnollisten menetelmien laajentaminen. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan näissä järjestelmissä on merkittäviä kehittämismahdollisuuksia voimavaroja uudelleen kohdennettaessa. Esimerkiksi tieliikenteen seuraamusjärjestelmän kehittäminen on ajankohdasta tieliikenteen automaattivalvonnan lisääntymisen ja tieliikennelain kokonaisuudistuksen myötä. Seuraamusten lukumäärien edelleen ka-

saantuessa tarvitaan uusia oikeudellisia ja teknisiä mekanismeja, joiden avulla seuraamusten määrääminen on mahdollisimman yksinkertaista ja tehokasta, mutta samaan aikaan riittävällä tavalla oikeusturvallista.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että sille varataan mahdollisuus antaa lausuntonsa tehdyistä esityksistä hankkeen edetessä. Myös Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston lausuntojen pyytäminen on asiassa tarpeellista.

Merja Kyllönen
Liikenneministeri

Minna Kivimäki
Ylijohtaja, osastopäällikkö